

ANA VE BABALARIN ÇOCUKLARINA DESTEKLİĞİ

ÇELİK AHMET ÇELİK

1- Genel kural

Yargıtay kararlarıyla oluşturulan temel ilkelere göre, kural olarak, erkek çocuklar (18) yaşına kadar, kız çocuklar kentlerde yaşıyorlarsa (22) yaşına kadar ve köylerde (18) yaşına kadar anne ve babalarından destek görürler. Erkek çocuklar orta öğretim çağında iseler (20) yaşına kadar, yüksek öğrenim görüyorlarsa, kız-erkek ayrımı yapılmaksızın (25) yaşına kadar destek görürler.¹

2- İleri derecede sakat ve beyin özürlü çocuklar

Kendi başlarına yaşamlarını sürdürmeleri olanaksız beyin özürlü ve ileri derecede sakat çocuklara anne ve babalarının desteği yaşamlarının sonuna kadar olacaktır. Burada söz konusu destek süresi, sakat çocukların yaşam süreleri değil, anne ve babalarının yaşam süreleridir. Anne ve babanın her ikisi de ölürse veya kendileri de başkalarının bakımını gerektirecek derecede beden gücü kaybına uğrar ya da yaşlanırlarsa, sakat ve beyin özürlü çocukların desteği ya kardeşleri veya bir yakınları olacaktır ki, bu gibi durumları ilerde ele alacağız.

3- Evlenmemiş kızlar

Genel kural olan (22) yaşını aşmalarına karşın, bir iş ve kazançları olmayıp aynı çatı altında anne ve babalarıyla yaşayan, halkımız arasında "ev kızı" olarak adlandırılan "evlenmemiş" kız çocukların, evleninceye kadar destek görecekları kabul edilmektedir. Bu konuda Yargıtay kararlarında:

"Kız çocuklarının destekten yararlanma sürelerinin, gerçeğin varsayımlara üstünlüğü ilkesince, evlenmelerinin üstün olasılık içinde bulunduğu 22 yaşından daha uzun süreyi kapsayacak yaşa göre belirlenmesi gerekir" denilmektedir.²

Eğer dava açıldıktan sonra ve hesap raporunun düzenlendiği tarihte kız evlâdın henüz evlenmediği, bir işi ve kazancı bulunmadığı, anne ve babasıyla oturduğu saptanmış ve kanıtlanmışsa, hangi yaşta olursa olsun, destekten yoksun kalma tazminatı alabilecek; destekten yoksunluk süresi, rapor tarihindeki yaşına göre evlenme şans oranı üzerinden saptanacaktır.³

4- Evlâtlık

Eğer karı koca birlikte evlât edinmişlerse, evlâtlığın öz çocuklardan bir farkı olmayacak, onlar gibi destek görecektir. Eşlerden yalnız biri evlât edinmişse, durum gene pek farklı olmayacaktır. Eşler birlikte yaşadıkları sürece, öz evlât, üvey evlât ve evlâtlık ayrımı yapmadan tüm çocukların bakımını üstlenmişlerse, her ikisi de onlara destek olacaklardır. Çünkü, desteklik, hukuki ilişkiyi değil eylemli durumu hedef alır. Eylemli olarak bakıp gözetken, yetişmesini ve eğitimini üstlenen kim olursa olsun, o kişi çocuğun desteğidir.

¹ Yargıtay 10.Hukuk Dairesi'nin 26.09.1995, E.1995/7608 K.1995/7400 sayılı, 28.01.1999, E.1999/298 K. 1999/203 sayılı, 24.04.2003, E.2003/3075 K.2003/3753 sayılı, 23.06.2003, E.2003/3503 K.2003/5150 sayılı, 21.Hukuk Dairesi'nin 28.03.1995 E.1995/905 K.1995/1093 sayılı,01.05.1995, E.1995/2294 K.1995/2064 sayılı, 03.07.1996, E.1996/3952 K.1996/3992 sayılı, 01.04.1998, E.1998/2055 K.1998/2444 sayılı kararları

² Yargıtay10.HD.03.03.2003, E.2003/615 K.2003/1366 sayılı, 26.09.1995, E.1995/7608 K.1995/7400 sayılı, 02.06.2003, E.2003/3883 K.2003/4586 sayılı, 23.10.1995, E.1995/7399 K.1995/8671 sayılı kararları.

³ Yargıtay 10.HD.02.06.2003, E.2003/3883 K.2003/4586 sayılı, 4.HD.15.05.2007, E.2006/7305 K.2007/6462 kararları.

5- Üvey çocuklar

a) Eşlerden birinin veya her ikisinin önceki evliliklerinden olan çocukları, sonraki eş yönünden "üvey çocuk"tur. Üvey çocuklar üvey anne veya üvey babaları ile birlikte aynı çatı altında yaşıyorlarsa, eşler ayrım gözetmeden, kendi çocukları imiş gibi onlara bakmak ve yetiştirmekle yükümlüdürler Medeni Yasa'mızın 338,maddesine göre:

"Eşler, ergin olmayan üvey çocuklarına da özen ve ilgi göstermekle yükümlüdürler. Kendi çocuğu üzerinde velayeti kullanan eşe diğer eş uygun bir şekilde yardımcı olur; durum ve koşullar zorunlu kıldığı ölçüde çocuğun ihtiyaçlarını karşılar."

Desteklik, mirasçılık sıfatından ayrı olduğuna göre, eğer üvey çocuklar, üvey anne veya üvey babaları tarafından bakılıyorlarsa ve onlarla birlikte yaşıyorlarsa, onların hukuka aykırı ölümleri halinde sorumlulardan destek tazminatı isteme hakları olacaktır.

b) Her destek türünde olduğu gibi, burada da somut olayın özelliklerinin ve gerçeklerin gözönünde tutulması gerekecektir. Örneğin, üvey çocuğun öz babası veya öz annesi hayatta olmasına karşın, üvey baba veya üvey ana tarafından bakılmışsa, bunlar çocuğun desteği kabul edileceklerdir.

6- Baba evine sığınmış dul kadınlar

a) Kocasını ölen dul kadınlara kocasından bir miras kalmamışsa, kendisine ve çocuklarına dul ve yetim aylığı bağlanması için gerekli koşullar oluşmamışsa ya da boşandığı eşi işsiz ve yoksul olduğu için nafaka alamıyorsa, kendisinin de bir işi, mesleği, kazancı yoksa, bir iş bulup çalışma olanağı bulamıyorsa, kısaca hiç bir geçim kaynağı olmadığı için "baba evine" sığınmışsa, kuşkusuz bu durumdaki bir kimsenin desteği annesi ve babası olacaktır. O kişi, sığındığı baba evinde, hem anne ve babasına hizmet ederek onların desteği olacak ve hem de anne ve babasının maddi olanaklarından yararlandığı için onlardan destek almış sayılacaktır.

b) Dul kadına anne ve babasının destekliği ne zamana kadar sürecektir? Burada tazminat hesabı yapılırken, anne ve babanın kalan yaşam süreleri ile dul kadının yeniden evlenme şansı oranı dikkate alınacaktır.

7- Yetişkin ve evli çocukların destek tazminatı isteyebilecekleri ayrık durumlar

a) Yargıtay kararlarında sıkça yinelenildiği gibi "Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilme şartlarından biri de, ölenin davacılar destek olduğunun veya olabileceğinin kanıtlanmış bulunmasıdır. Destek kavramı gerçekleşmiş veya ilerde gerçekleşmesi umulan bir bakım ilişkisini zorunlu kılar. Genel olarak bir kimse ancak ölümden önce bakmakta olduğu veya sağ kalsaydı güçlü bir olasılıkla ilerde bakacağı anlaşılan kişilerin desteğidir. BK.nun 45.maddesinde de belirtildiği üzere "destek" kavramı hukuki bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu zorunlu kılar." öte yandan " gerçek belli iken varsayımlara dayanılmaz."

Bu ilkeler ışığında, her somut olayın özelliklerine bakmak gerekir. Eğer ölenin sağlığında gerçekleşmiş bir bakma (destek) ilişkisi varsa, o kişi ölmeseydi bu ilişkinin süreceği olayların akışından belli oluyorsa, destekten yoksun kaldıklarını ileri sürenlerin yaşına ve içinde buldukları koşullara bakılmaksızın tazminat istekleri kabul edilmelidir. Bu bağlamda evli, yetişkin, iş ve meslek sahibi bir evlât, geniş olanaklarına karşın anne ve babasının maddi desteğini görüyorsa ve onlardan birinin ölümü halinde zarara uğramışsa, sorumlulardan bu zararını isteyebilmelidir. Aksi görüş, zarar sorumlularının tazminat ödemekten kurtarılmasını sonucunu doğurur ki, gerçek hukukçuların bu adaletsiz durumu kabul etmemeleri gerekir.

b) Yargıtay, yukarıda savunduğumuz görüşleri doğrular nitelikte kararlar vermekte; yetişkin, varlıklı, evli evlâtların da bazı durum ve koşullarda destekten yoksun kalabilecekleri ve maddi tazminat (destek tazminatı) isteyebilecekleri kabul edilmektedir.

Örneğin, kendisi çalıştığı için küçük çocuklarını annesine baktıran evli ve yetişkin evlâdın, annesinin ölümüyle bu "yardım"dan yoksun kaldığını ileri sürerek, çocuklar belli bir yaşa gelinceye kadar geçecek süreyle sınırlı kalmak üzere, destek tazminatı isteyebileceği kabul edilmiştir.⁴

Bir başka kararda: "Ölen annenin, kızının çocuğuna (torununa) bakması yoluyla yaptığı hizmet edimleri destek sayılmasını gerektirir. Bu nedenle sözkonusu hizmet edimlerinin parasal karşılığı uzman bilirkişilerce belirlenerek, bu hizmet edimlerinden yoksun kalan davacıya tazminat olarak ödetilmelidir" denilmiştir.⁵

Gene benzer bir kararda da "Davacı, ölen annesinin çocuklarına baktığını, ev işlerini gördüğünü ileri sürerek destekten yoksunluk tazminatı ödetilmesini istemiştir. Gerçekten, hizmet edimlerinden yoksun kalma durumunda da, bunun karşılığı olarak maddi tazminatın ödetilmesi, Borçlar Yasası'nın 45.maddesine uygun düşer. Öyle ki, desteğin yardımının yalnızca parasal nitelikte bulunmasında zorunluluk yoktur. Eylemli ve düzenli olarak yapılan hizmet edimleri de bir kimsenin destek sayılması için yeterlidir." denilmiştir.⁶

c) Yaşam gerçekleri söz konusu olduğunda destek tazminatı istenebileceğine ilişkin Yargıtay'ın yukardaki olumlu kararlarına bakarak biz daha da ileri gidiyoruz ve şöyle örnekler veriyoruz: Yaşlılık döneminde ticari işletmelerini çocuklarına devreden ve kendini emekliye ayıran iş adamı kaza sonucu ölmüş; yetişkin ve varlıklı evlâtları açtıkları davada maddi anlamda destek tazminatı istemişler; buna gerekçe olarak, iş yaşamında son derece başarılı olan babalarının, işlerden tümüyle elini çekmeyip, bilgisi, deneyimleri, öngörülerıyla sık sık kendilerini yönlendirdiğini, onun öğüt ve önerileriyle büyük kazançlar elde ettiklerini; ölümüyle bu yardımdan (maddi destekten) yoksun kaldıklarını ileri sürmüşlerdir. Böyle bir davanın, ölçüsü kaçırılmamak ve aşırı zenginleşme sonucu doğurmamak koşuluyla kabul edilmesi gerektiği kanısındayız.

8- Anne ve baba torunlarının desteği olabilirler mi?

Desteklikte tek ölçü eylemli (fiili) veya gelecekte olası bakım ve yardım ilişkisidir. Bu konuda kesin kurallar koymak ve bu kurullarla hakları sınırlamak doğru değildir. Yalnız torunlar değil başkaları da (yeğenler, kardeş çocukları, yakın veya uzak akrabalar, besleme denilen hizmetçiler, komşunun bakıma muhtaç çocukları vb.) düzenli ve sürekli destek görüyor olabilirler. Yeter ki bakım ve yardım ilişkisi kanıtlanabilsin.

Şöyle bir örnek verelim: Anne ve babaları trafik kazasında ölen küçük çocuklar dede ve nenelerinin eline kalmış; bakım, eğitim ve yetismeleri onlar tarafından üstlenilmiştir. Böyle bir durumda dede ve neneden biri veya her ikisi ölürse, "**torunlar**" destekten yoksun kalmış olacaklar ve elbette sorumlulardan tazminat isteyebileceklerdir. Bunda hiç kuşku yoktur. O yüzden kimse, ne bilim çevreleri ne Yargıtay "Torunlar destekten yoksun kalma tazminatı isteyemezler" türünden kesin kurullar koymaya kalkışmamalıdır.

Ancak, bir önceki bölümde verdiğimiz örneklerde, kendisi ve eşi çalıştığı için küçük çocuklarını annesine baktıran ve annesinin ölümüyle bu yardımdan yoksun kalan evlâdın destekten yoksun kalma tazminatı isteğinin kabulü doğru ise de, anneannesi tarafından bakılan torunun böyle bir istekte bulunması mümkün değildir. Çünkü, destek tazminatını ancak, dolaylı değil, doğrudan yardım görenler isteyebilir.

⁴ Bu konuda karar örnekleri: Küçük çocuğuna, kaza sonucunda ölen annesinin baktığını ve ölüm sebebiyle destek kaybına uğradığını ileri süren evlâdın tazminat talebi kabul edilmelidir. (4.HD. 18.04.2000, 1691-3562, İBD. 2001/2-580)

⁵ Yargıtay 15.HD.02.07.1975, 2313-3366 sayılı kararı. (YKD.1976/9-1346)

⁶ Yargıtay 15.HD.26.12.1975, 4177-5185 sayılı kararı. (YKD.1976/7-1029)

www.TazminatHukuku.com